

ΕΒΔΟΜΟ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 21 Δεκεμβρίου 2021, με την ακόλουθη σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Εβδόμου Τμήματος, Δέσποινα Καββαδία – Κωνσταντάρα και Ευαγγελία Σεραφή, Σύμβουλοι, Ευαγγελία Πασπάτη και Ευπραξία Δημολιού (εισηγήτρια), Πάρεδροι με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο: Παραστάθηκε ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Ιωάννης Κάρκαλης, κωλυομένου του Επιτρόπου Επικρατείας, ο οποίος νόμιμα αναπληρώνει τον ελλείποντα Γενικό Επίτροπο Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

Γραμματέας: Πελαγία Κρητικού, Προϊσταμένη της Γραμματείας του Τμήματος, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου με βαθμό Α΄.

Για να αποφασίσει σχετικά με την κατατεθείσα στις 6.12.2021 (Α.Β.Δ.) προσφυγή:

Του Ν.Π.Δ.Δ.- πρωτοβάθμιου Ο.Τ.Α. με την επωνυμία «Δήμος», νομίμως εκπροσωπούμενου, με ΑΦΜ. που εδρεύει στα και παρέστη δια του πληρεξουσίου του δικηγόρου Ιωάννη Γκιτσάκη (Α.Μ/Δ.Σ.Θ. 5227).

Για την ανάκληση της Πράξης της Επιτροπής του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Περιφερειακή Ενότητα

Υπέρ του προσφεύγοντος Δήμου και κατά του κύρους της προσβαλλόμενης Πράξης παρεμβαίνει η εταιρεία με την επωνυμία «.....» και με διακριτικό τίτλο «.....», ΑΦΜ που εδρεύει στη και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Θεόδωρο Κασκάνη, ο οποίος παρέστη μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου της Αθανασίου Κοκαλιά (Α.Μ/Δ.Σ.Α. 29113).

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε, κατ'εφαρμογή του άρθρου 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, σε διαδικτυακή τηλεδιάσκεψη που διενεργήθηκε μέσω της επίσημης κρατικής πλατφόρμας e:Presence.gov.gr, με την παρουσία όλων των ανωτέρω μελών του.

Αφού άκουσε την εισήγηση της Παρέδρου Ευπραξίας Δημολιού

Μελέτησε τα στοιχεία του φακέλου

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο και αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Για την άσκηση της υπό κρίσης προσφυγής ανάκλησης δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου (άρθρο 308 παρ. 3 του ν. 4700/2020 «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο (...) και άλλες διατάξεις» (Α' 127/29.6.2020).

2. Με την προσφυγή ζητείται η ανάκληση της Πράξης της Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Περιφερειακή Ενότητα, με την οποία κρίθηκε ότι καλύεται η υπογραφή του υποβληθέντος σχεδίου σύμβασης μεταξύ του Δήμου και της εταιρείας με την επωνυμία «.....» αναδόχου του ανοικτού διαγωνισμού ανάθεσης υπηρεσιών με τίτλο «ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΥ, προϋπολογιζόμενης δαπάνης, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος προαίρεσης, 427.300,00 ευρώ πλέον Φ.Π.Α..

3. Η προσφυγή έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και νομοτύπως, συνεπώς είναι τυπικά δεκτή και πρέπει να εξετασθεί κατ'ουσία. Περαιτέρω, παραδεκτός και με προφανές έννομο συμφέρον, ως ανάδοχος του ελεγχόμενου διαγωνισμού, παρεμβαίνει η εταιρεία «.....», με το από 17.12.2020 δικόγραφο, υπέρ του προσφεύγοντος Δήμου και κατά του κύρους της προσβαλλόμενης Πράξης.

4. Από την προσβαλλόμενη πράξη και από την ενώπιον του Δικαστηρίου σχηματισθείσα δικογραφία προκύπτει ότι ο ελεγχόμενος διαγωνισμός δημοπρατήθηκε με την (.....) διακήρυξη του Δήμου ως ανοικτός ηλεκτρονικός διαγωνισμός κάτω των

ορίων εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου, με αντικείμενο την ανάθεση της λειτουργίας των Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων του Δήμου για 24 τουλάχιστον μήνες. Ο προϋπολογισμός της ανατιθέμενης υπηρεσίας, χρηματοδοτούμενος από ίδιους πόρους του Δήμου, ανέρχεται για τους 24 μήνες στο ποσό των 295.492,00 ευρώ (238.300,00 € πλέον Φ.Π.Α. 24% 57.192,00 €), πέραν δε τούτου προβλέπεται προαίρεση για την επανάληψη όμοιων εργασιών μέχρι του ποσού των 234.360,00 ευρώ (189.000,00€ πλέον Φ.Π.Α. 24% 51.192,00 ευρώ). Συνεπώς, αθροιστικά η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης ανέρχεται στο ποσό των 529.852,00 (427.300,00€ πλέον ΦΠΑ 24% 102.552,00 ευρώ). Ως κριτήριο ανάθεσης επελέγη η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας τιμής. Στον διαγωνισμό προσήλθαν και υπέβαλαν προσφορά οι εξής τέσσερις (4) εταιρείες: 1. «.....», 2. «.....»
.....
.....
.....». Με την απόφαση της Ο.Ε. του Δήμου ανακηρύχθηκε ανάδοχος η εταιρεία «.....» (εφεξής), με προσφερθείσα μέση έκπτωση 23,91% που αντιστοιχεί σε συμβατική δαπάνη 181.325,00 ευρώ άνευ Φ.Π.Α. (224.843,00 ευρώ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.) και σε δικαίωμα προαίρεσεως ποσού 143.810,10 ευρώ άνευ Φ.Π.Α. (178.324,52 ευρώ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.).

5. Με την προσβαλλόμενη Πράξη της Επιτρόπου κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης για τους κάτωθι πέντε (5) λόγους: i) Ο αναθέτων Δήμος παρέλειψε να ζητήσει από τους διαγωνιζόμενους την παράταση της χρονικής ισχύος των προσφορών και, κατ'επέκταση των εγγυητικών επιστολών συμμετοχής. ii) Κατά παράβαση του άρθρου 66 του ν. 4270/2014 και των άρθρων 1, 2, και 12 παρ. 1 του π.δ. 80/2016 δεν είχε εξασφαλιστεί πριν από τη σύναψη της σύμβασης, το σύνολο της αναγκαίας πίστωσης για την κάλυψη της δαπάνης. iii) Δεν προσκομίστηκαν οι εγκριθείσες με την απόφαση της

Οικονομικής Επιτροπής τεχνικές προδιαγραφές. iv) Δεν τεκμηριώνεται κατά τρόπο διαφανή και ορισμένο η προϋπολογιζόμενη δαπάνη της υπό ανάθεση υπηρεσίας και v) κατά την υποβολή των στοιχείων της διαδικασίας δημοπράτησης και του σχεδίου σύμβασης σε προσυμβατικό έλεγχο εκκρεμούσε αίτηση ακύρωσης της συμμετέχουσας στον διαγωνισμό εταιρείας «.....» (εφεξής) ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης.

6. Σε ό,τι αφορά την τρίτη αποδιδόμενη πλημμέλεια περί μη προσκόμισης των εγκριθεισών προδιαγραφών, η οποία, ως εκ του σταδίου της ελεγχόμενης διαδικασίας στην οποία αναφέρεται πρέπει να εξετασθεί ως πρώτη, ο ν. 4412/2016 «Δημόσιες συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (ΦΕΚ Α΄ 147) προβλέπει στο άρθρο 54 αυτού, με τον τίτλο «Τεχνικές προδιαγραφές (άρθρο 42 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) ότι «1. (...). 7. Οι τεχνικές προδιαγραφές καθορίζονται και εγκρίνονται πριν από την έναρξη της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης κατά το άρθρο 61», στο δε άρθρο 120, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 61, προβλέπεται ότι «1. Για τις συμβάσεις κάτω των ορίων (...) ως χρόνος έναρξης των διαδικασιών του άρθρου 26 νοείται η ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ, ανά περίπτωση, σύμφωνα με το άρθρο 66».

7. Από τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτει, ως προς την ανωτέρω διατυπούμενη αιτίαση ότι η Οικονομική Επιτροπή (Ο.Ε.) του Δήμου διέλαβε στην απόφασή της τα εξής: «Αποφασίζει (κατά πλειοψηφία) «1.(...). 2. Εγκρίνει τις σχετικές τεχνικές προδιαγραφές της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος του Δήμου για την εκτέλεση της συγκεκριμένης υπηρεσίας όπως αναφέρονται στο σχετικό παράρτημα του τεύχους της διακήρυξης. 3. Καθορίζει τους όρους διακήρυξης του ανοικτού διαγωνισμού για την εργασία ‘λειτουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων στο Δήμο’ σύμφωνα με το σχετικό τεύχος της διακήρυξης που αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της παρούσας απόφασης». Περαιτέρω, η εγκριθείσα με την απόφαση αυτή «Διακήρυξη ανοικτού δημόσιου ηλεκτρονικού διαγωνισμού για την ανάθεση σύμβασης , για την οποία τηρήθηκαν οι

απαιτούμενες διατυπώσεις δημοσιότητας (.....), περιλαμβάνει στο Παράρτημα Ι αυτής, υπό τον τίτλο «Αναλυτική περιγραφή φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της σύμβασης – απαιτήσεις τεχνικής προσφοράς, Μέρος Α΄ Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου της Σύμβασης – Απαιτήσεις Τεχνικής Προσφοράς» το σύνολο των τεχνικών προδιαγραφών που πρέπει να πληρούν οι προσφορές όσων προετίθεντο να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό. Συνεπώς, προκύπτει σαφώς ότι οι τεχνικές προδιαγραφές, οι οποίες περιλαμβάνουν όλα τα χαρακτηριστικά που απαιτούνται από τον αναθέτοντα Δήμο προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ανατιθέμενη υπηρεσία εκπληρώνει τον προβλεπόμενο σκοπό, είχαν προσδιοριστεί εκ των προτέρων και συμπεριληφθεί στη διακήρυξη του διαγωνισμού που εγκρίθηκε και δημοσιεύτηκε νομίμως. Ορθώς, επομένως, ισχυρίζεται ο προσφεύγων Δήμος και η παρεμβαίνουσα ότι δεν συντρέχει η αποδιδόμενη παράλειψη και ο σχετικός λόγος ανάκλησης της προσβαλλόμενης πρέπει να γίνει δεκτός.

8. Καθόσον αφορά τον τέταρτο αναδεικνυόμενο διακωλυτικό λόγο περί μη τεκμηρίωσης της προϋπολογισθείσας δαπάνης, ο οποίος, λόγω του σταδίου της ελεγχόμενης διαδικασίας στο οποίο αφορά θα εξετασθεί ως δεύτερος, ο προαναφερθείς ν. 4412/2016 ορίζει στο άρθρο 45 με τίτλο «Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης ότι « 1.(...) Ο Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης (...) καταλαμβάνει κατ'ελάχιστον: α) την τεκμηρίωση της σκοπιμότητας της σύμβασης, β) τον προϋπολογισμό της σύμβασης και την τεκμηρίωσή του, (...), δ) την περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης, ε) τα έγγραφα της σύμβασης σύμφωνα με το άρθρο 53 (...) και, τέλος, στο άρθρο 53, ότι: «1. Οι όροι των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρθρων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών. 2. Τα έγγραφα της σύμβασης, (...), περιέχουν ιδίως: α) (...), ε) την ακριβή περιγραφή του φυσικού αντικειμένου της σύμβασης (...), ια (...) την ποσότητα και την περιγραφή των αγαθών, υπηρεσιών, ή έργων (...)».

9. Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων, ερμηνευόμενων σύμφωνα με τις αρχές της οικονομικότητας και της διαφάνειας (βλ. άρθρα 14 παρ. 1 περ. α΄, β΄ και γ΄ και 33 του ν. 4270/2014, Α΄143), συνάγεται, μεταξύ

άλλων, ότι για να είναι νόμιμη η διαδικασία ανάθεσης σύμβασης παροχής υπηρεσιών από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης (βλ. άρθρο 2 παρ. 1 περ. 1α του ν. 4412/2016) σε τρίτο, πρέπει στο φάκελο της σύμβασης να περιλαμβάνεται σαφής και ακριβής περιγραφή του φυσικού αντικειμένου αυτής και, ειδικότερα, του είδους και της ποσότητας των ζητούμενων υπηρεσιών, ώστε αφ' ενός να καθίσταται δυνατή η υποβολή άρτιων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών, και αφ' ετέρου, να καθίσταται εφικτός ο έλεγχος της τεκμηρίωσης των αριθμητικών μεγεθών της προϋπολογισθείσας δαπάνης και, συνακόλουθα, της νόμιμης διάθεσης του δημοσίου χρήματος (βλ. ΕλΣυν. Ολ. 2137/2020, Τμ. Μείζ. Επταμ. Συνθ. 119/2020, 1436/2012, VI Τμ.1253, 301/2019 κ.ά).

10. Καθόσον αφορά το φυσικό αντικείμενο και τον προϋπολογισμό της υπό ανάθεση υπηρεσίας από τα Παραρτήματα I και III της διακήρυξης της ανάθεσης προκύπτουν τα ακόλουθα: Η παροχή υπηρεσίας περιλαμβάνει: * Τις εργασίες που απαιτούνται για την εικοσιτετράωρη αποδοτική λειτουργία, τη συντήρηση, την υγειονομολογική παρακολούθηση και την συνολική ευθύνη (λειτουργίας, συντήρησης, καλής κατάστασης, ασφάλειας, κ.ά) του συνόλου των ακόλουθων έργων: α) Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων
β) Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων καθώς
και γ) Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων * Τη διαχείριση (συλλογή, μεταφορά και επεξεργασία) ιλύος που προέρχεται από τις εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων
..... * Τη μεταφορά των παραγόμενων εσχαρισμάτων (ΕΚΑ 190801) από τις ΕΕΛ προς τον ΧΥΤΑ * Την αγορά αναλώσιμων υλικών τα οποία είναι απαραίτητα για την εύρυθμη λειτουργία της κάθε μονάδας.* Τη λειτουργία των εγκαταστάσεων σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τη μελέτη εφαρμογής των υπόψη εγκαταστάσεων, ώστε να επιτυγχάνεται η από τους ισχύοντες για το υπόψη έργο κανονισμούς και περιβαλλοντικούς όρους ποιότητα εκροής με τις αντίστοιχες προϋποθέσεις.* Την υγειονομολογική παρακολούθηση (εργαστηριακά τεστ) σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από την υγειονομολογική μελέτη της κάθε μονάδας.* Τη συντήρηση των εγκαταστάσεων και τον καθαρισμό των μονάδων ώστε να παρουσιάζουν άψογη εμφάνιση και

λειτουργία.*Τις εργασίες που απαιτούνται για τη συντήρηση, έλεγχο λειτουργίας των συστημάτων αυτοματισμού PLC και SCADA. * Την παρακολούθηση της ενεργειακής κατανάλωσης των εγκαταστάσεων. Στα ανωτέρω επισημαίνεται ότι περιλαμβάνονται οι δαπάνες προσωπικού, αγοράς χημικών υλικών και αντιδραστηρίων για τις βιοχημικές αναλύσεις που προβλέπονται από την υγειονομολογική μελέτη κάθε μονάδας καθώς και η αξία της εργασίας για τις επισκευές από τεχνίτες ή συνεργεία, που οφείλονται στη συνήθη χρήση. Κατ'αντιστοιχία με το ως άνω περιγραφόμενο φυσικό αντικείμενο της προκηρυχθείσας υπηρεσίας καταρτίστηκε, στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ της Διακήρυξης, ο Προϋπολογισμός Μελέτης αυτής, υποδιαιρούμενος σε τρεις κατηγορίες. Το κόστος κάθε μίας εξ αυτών προϋπολογίζεται επί τη βάση του φυσικού αντικείμενου που αυτή περιλαμβάνει, της επιλεγείσας μονάδας κοστολόγησης και της ζητούμενης ποσότητας αυτής. Η πρώτη κατηγορία με τον τίτλο «Λειτουργία – Συντήρηση Η/Μ Εξοπλισμού ΕΕΛ» με μονάδα κοστολόγησης τους μήνες, τιμή μονάδας 8.325,00 ευρώ και ποσότητα τους 24 μήνες, που αντιστοιχούν στη διάρκεια ισχύος της σύμβασης, μη συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος προαίρεσως, περιλαμβάνει τις δαπάνες προσωπικού και εργασιών που απαιτούνται για την εικοσιτετράωρη λειτουργία, συντήρηση, ασφάλεια και παρακολούθηση της ενεργειακής κατανάλωσης των τριών Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) που προαναφέρθηκαν, με προϋπολογισμό ύψους, βάσει των ανωτέρω στοιχείων, 199.800,00 ευρώ. Η δεύτερη κατηγορία, με τίτλο «Διαχείριση Ιλύος», με μονάδα κοστολόγησης τον τόνο, τιμή μονάδας 63,00 ευρώ, ποσότητα 500 τόνους, και συνολική δαπάνη 31.500,00 ευρώ, περιλαμβάνει το κόστος διαχείρισης (συλλογής, μεταφοράς, επεξεργασίας, διάθεσης – αξιοποίησης) ιλύος 500 τόνων που θα παραληφθούν προς διαχείριση από τις ίδιες ΕΕΛ στο διάστημα των 24 μηνών. Και, τέλος, η τρίτη κατηγορία με τίτλο «Μεταφορά Εσχαρισμάτων», με μονάδα κοστολόγησης τον τόνο, τιμή μονάδας 80,00 ευρώ και ποσότητα 87,50 τόνους, περιλαμβάνει το συνολικό κόστος, ύψους 7.000,00 ευρώ της διάθεσης κάδων και μεταφοράς εσχαρισμάτων 87,50 τόνων που θα παραληφθούν προς μεταφορά από τις ως άνω ΕΕΛ στο διάστημα των 24 μηνών. Συνεπώς, το άθροισμα του προϋπολογισμού

των τριών κατηγοριών της υπηρεσίας για 24 μήνες ανέχεται στο ποσό των 238.300,00 ευρώ (199.800,00 €+31.500,00 €+7.000,00 € = 238.300,00) και η συνολική προϋπολογισθείσα δαπάνη, συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 24% ήτοι ποσού 57.192,00 ευρώ, ανέρχεται στο ποσό των 295.492,00 ευρώ πλέον του δικαιώματος προαίρεσεως, ύψους 234.360,00 ευρώ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 24%.

11. Συναφώς, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι μετά από κρίση της Επιτροπής ότι η κατάρτιση του προϋπολογισμού έχριζε περαιτέρω διευκρινήσεων, ο Δήμος, υπέβαλε ενώπιόν της, με το .../26.10.2021 έγγραφό του, συμπληρωματικό - διευκρινιστικό προϋπολογισμό. Σε αυτόν αναφέρεται διεξοδικά ο τρόπος υπολογισμού της ετήσιας παραγωγής ιλύος σε τόνους, με βάση μια μέση ενδεικτική τιμή παραγωγής ιλύος σε γραμμάρια ανά κάτοικο και ημέρα αλλά και ο τρόπος υπολογισμού της ετήσιας παραγωγής εσχαρισμάτων, με βάση μία μέση ενδεικτική τιμή παραγωγής εσχαρισμάτων σε χωριστά δίκτυα και για ελεύθερα ανοίγματα σχάρας 25mm για όλον τον χρόνο ισχύος της σύμβασης. Ωστόσο, με την προσβαλλόμενη πράξη προβάλλεται ότι δεν ήρθαν οι ασάφειες ως προς τον τρόπο εξαγωγής της εκριμώμενης αξίας της σύμβασης, η οποία απλώς αποτιμάται ανα κατηγορία.

12. Υπό αυτές τις συνθήκες, και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά ανωτέρω στη σκέψη 8, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι ο αναθέτων Δήμος ανέπτυξε μια γνωστή από προηγούμενες όμοιες συμβάσεις μεθοδολογία κατάρτισης προϋπολογισμού παροχής υπηρεσιών, σε συσχέτιση και ταύτιση με το φυσικό αντικείμενο της σύμβασης, με ποσοτικό προσδιορισμό της προϋπολογισθείσας δαπάνης επί τη βάσει ορισμένης τιμής μονάδας και εν όψει της ανέλεγκτης από το Δικαστήριο εκτίμησης των αναγκών παροχής τους. Ο υπολογισμός της αξίας των προβλεπόμενων υπηρεσιών δεν ενείχε κανένα πρόδηλο σφάλμα εκτίμησης και ήταν επαρκώς εξειδικευμένος και σαφής ώστε να επιτρέψει την υποβολή άρθρων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών από οικονομικούς φορείς του κλάδου. Συνεπώς, όπως βασίμως προβάλλεται με την κρινόμενη προσφυγή και την υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση, ο σχετικός διακωλυτικός λόγος υπογραφής της σύμβασης δεν συντρέχει και πρέπει να απορριφθεί.

13. Επί του δεύτερου διακωλυτικού λόγου που συνίσταται στη μη εξασφάλιση κατά τη δημοπράτηση του συνόλου της αναγκαίας πίστωσης για την κάλυψη της δαπάνης, ο οποίος, θα εξετασθεί ως τρίτος κατά σειρά, ο ως άνω ν. 4412/2016 προβλέπει στο άρθρο 6 αυτού, υπό τον τίτλο «Μέθοδοι υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης» ότι «1. Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό χωρίς Φ.Π.Α., όπως εκτιμάται από την αναθέτουσα αρχή, συμπεριλαμβανομένου κάθε τυχόν δικαιώματος προαιρέσεως ή τυχόν παρατάσεων της σύμβασης, όπως ορίζουν ρητά τα έγγραφα της σύμβασης» και στο άρθρο 53, υπό τον τίτλο «Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης – Εξουσιοδοτική διάταξη», ότι «1. (...) 2. Τα έγγραφα της σύμβασης, (...), περιέχουν ιδίως: α) (...) ζ) την πηγή χρηματοδότησης και τον τρόπο πληρωμής. Στην περίπτωση που πηγή χρηματοδότησης είναι ο τακτικός προϋπολογισμός, τον αριθμό και τη χρονολογία της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης, εφόσον η προκαλούμενη δαπάνη πρόκειται να βαρύνει το τρέχον οικονομικό έτος, τον αριθμό καταχώρισής της στα λογιστικά βιβλία του οικείου φορέα, καθώς και τον αριθμό της απόφασης έγκρισης της πολυετούς ανάληψης, σε περίπτωση που η δαπάνη εκτείνεται σε περισσότερα του ενός οικονομικά έτη, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 4 του άρθρου 4 του π.δ. 80/2016 (Α'145) περί διαδικασίας για την έκδοση της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης».

14. Συναφώς, στην παρ. 4 του άρθρου 4 του π.δ/τος 80/2016 «Ανάληψη υποχρεώσεων από τους διατάκτες» (ΦΕΚ Α' 145), όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, ήτοι μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 40 του ν. 4701/2020 (ΦΕΚ Α' 128/30.6.2020), ορίζεται ότι «Οι διακηρύξεις, οι αποφάσεις ανάθεσης και οι συμβάσεις που συνάπτονται για λογαριασμό όλων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης αναφέρουν απαραίτητα τον αριθμό και τη χρονολογία της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης, εφόσον η προκαλούμενη δαπάνη πρόκειται να βαρύνει το τρέχον οικονομικό έτος, τον αριθμό καταχώρισής της στα λογιστικά βιβλία του οικείου φορέα, καθώς και τον αριθμό της απόφασης έγκρισης της πολυετούς ανάληψης, σε περίπτωση που η δαπάνη εκτείνεται σε περισσότερα του ενός οικονομικά έτη, συμπεριλαμβανομένου του τρέχοντος. Σε

περίπτωση που η προκαλούμενη δαπάνη πρόκειται να βαρύνει αποκλειστικά και μόνον το επόμενο ή τα επόμενα οικονομικά έτη, οι διακηρύξεις, οι αποφάσεις ανάθεσης και οι συμβάσεις της παρούσας φέρουν μόνο τον αριθμό της πολυετούς έγκρισης, (...)).».

15. Περαιτέρω, όσον αφορά ειδικότερα τις πολυετείς υποχρεώσεις, ο ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/1985/ΕΕ) – δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» ΦΕΚ Α/28.6.2014), προβλέπει στο άρθρο 67 αυτού, ότι για την ανάληψη αυτών απαιτείται έγκριση (παρ. 1), η οποία, ειδικά για τους Ο.Τ.Α. παρέχεται με απόφαση του από το νόμο οριζόμενου αρμόδιου οργάνου τους (παρ. 3), αφού προηγηθεί έλεγχος και βεβαίωση από τον εκάστοτε αρμόδιο προϊστάμενο των οικονομικών υπηρεσιών τους ότι δεν γίνεται υπέρβαση των ανωτάτων ορίων δαπανών των δεσμευτικών στόχων και των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων του εκάστοτε ισχύοντος Μ.Π.Δ.Σ. (παρ. 4), στην απόφαση δε έγκρισης, αναφέρονται, σύμφωνα με την παρ. 5 του ίδιου άρθρου, τα εξής: «α. το συνολικό ποσό της πολυετούς υποχρέωσης. β. Το ποσό κατ'έτος. γ) Ο Κ.Α.Ε. ή ο αναλυτικός λογαριασμός Γενικής Λογιστικής. δ) Το τυχόν προηγούμενο ύψος υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί στον ίδιο Κ.Α.Ε. ή στον ίδιο αναλυτικό λογαριασμό Γενικής Λογιστικής».

16. Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις αυτοτελώς και σε συνδυασμό ερμηνευόμενες, προκύπτει ότι προκειμένου να διασφαλιστούν α) η συμφωνία μεταξύ προϋπολογιζόμενης και αναλαμβανόμενης δαπάνης, β) η μη υπέρβαση της συνολικής εγγεγραμμένης πίστωσης και του ανά χρονικό διάστημα διαθέσιμου ποσού αυτής και γ) η ολοκληρωμένη από πλευράς λογιστικής τάξης εμφάνιση και παρακολούθηση των αυξομειώσεων των πιστώσεων μιας υπό ανάθεση υπηρεσίας, πρέπει να λαμβάνεται κατά την προετοιμασία ανάθεσης πολυετούς σύμβασης υπηρεσιών απόφαση πολυετούς έγκρισης ανάληψης υποχρέωσης του αρμοδίου διατάκτη της αναθέτουσας Αρχής για το σύνολο του ποσού, συμπεριλαμβανομένης και της αξίας του δικαιώματος προαίρεσης, με σύνταξη επί της εν λόγω απόφασης και της προβλεπόμενης από της ίδιες διατάξεις βεβαίωσης του Προϊσταμένου Οικονομικών Υπηρεσιών της

αναθέτουσας Αρχής περί νομιμότητας της δαπάνης (πρβλ. απόφ. VI Τμ. ΕλΣυν.1593/2018).

17. Στην προκειμένη περίπτωση, από την προσβαλλόμενη πράξη και από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι ο Δήμος κατά τη δημοπράτηση της ελεγχόμενης υπηρεσίας εξέδωσε την απόφαση ανάληψης υποχρέωσης ποσού 30.000,00 ευρώ που ήταν το εκτιμώμενο ποσό δαπάνης για το έτος 2019. Εν αναμονή περατώσεως του διαγωνισμού, η παροχή των ίδιων υπηρεσιών εξασφαλίστηκε με τέσσερις (4) βραχυχρόνιες απευθείας αναθέσεις για τις οποίες ελήφθησαν τέσσερις αποφάσεις ανάληψης υποχρέωσης (.....) του οικείου διατάκτη.

18. Με την κρινόμενη προσφυγή προβάλλεται ότι η μη επισταμένη τήρηση των δημοσιονομικών διατάξεων οφείλεται το μεν στο ότι χρησιμοποιήθηκε το μη αναλυτικό σχετικό υπόδειγμα διακήρυξης της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, έκδοσης μηνός Ιουλίου έτους 2019, το οποίο ήταν το ισχύον κατά τη δημοπράτηση της υπηρεσίας, το δε στο γεγονός ότι η ανάληψη πολυετούς υποχρέωσης δεν ήταν δυνατή. Τούτο διότι αν αυτή γινόταν, θα δεσμευόταν διπλή πίστωση για το ίδιο συμβατικό αντικείμενο. Μία για τη χρηματοδότηση των βραχυχρόνιων συμβάσεων που απαιτούνταν για την προσωρινή παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας και μία για την χρηματοδότηση της ελεγχόμενης σύμβασης ή οποία δεν έχει ακόμη υπογραφεί.

19. Με αυτά τα πραγματικά δεδομένα και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά ανωτέρω στις σκέψεις 13 έως 16, το Δικαστήριο κρίνει ότι βασίμως έγινε δεκτό με την προσβαλλόμενη Πράξη ότι έπρεπε να εκδοθεί με τη δημοπράτηση απόφαση πολυετούς έγκρισης ανάληψης υποχρέωσης του αρμόδιου διατάκτη, στην οποία έπρεπε να αναγράφεται η συνολική αξία της σύμβασης συμπεριλαμβανομένης και της αξίας του δικαιώματος προαίρεσης, Συνεπώς, τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα με την προσφυγή ανακλήσεως πρέπει να απορριφθούν, μη δυνάμενα να δικαιολογήσουν ούτε συγγνωστή πλάνη του αναθέτοντος Δήμου, την οποία αυτός επικουρικός επικαλείται, λόγω των από καιρού ισχυουσών, σαφών και λεπτομερών χαρακτήρα ρυθμίσεων που διέπουν

την ανάληψη πολυετών υποχρεώσεων κατά τη δημοπράτηση δημοσίων συμβάσεων.

20. Επί της παράλειψης αποστολής από τον Δήμο αιτήματος στους διαγωνιζόμενους για παράταση της χρονικής ισχύος των προσφορών τους και των εγγυητικών επιστολών, η οποία διατυπώνεται στην προσβαλλόμενη πράξη ως πρώτος διακωλυτικός λόγος αλλά θα εξεταστεί ως τέταρτος, ο ν. 4412/2016 όριζε, κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου άρθρο 97, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 33 του ν. 4608/2019 (ΦΕΚ Α' 66) ότι «Σε περίπτωση που λήξει ο χρόνος ισχύος των προσφορών και δεν ζητηθεί παράταση της προσφοράς, η αναθέτουσα αρχή δύναται με αιτιολογημένη απόφασή της, εφόσον η εκτέλεση της σύμβασης εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, να ζητήσει εκ των υστέρων από τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία είτε να παρατείνουν την προσφορά τους είτε όχι». Περαιτέρω, στο άρθρο 72 παρ. 1 περ. α' του ιδίου νόμου, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, προβλεπόταν ότι «(...). Η εγγύηση συμμετοχής πρέπει να ισχύει τριάντα (30) ημέρες μετά τη λήξη του χρόνου ισχύος της προσφοράς που καθορίζουν τα έγγραφα της σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, πριν την λήξη της προσφοράς, να ζητά από τον προσφέροντα να παρατείνει, πριν τη λήξη τους, τη διάρκεια ισχύος της προσφοράς και της εγγύησης συμμετοχής».

21. Από τον συνδυασμό των προδιαληφθεισών διατάξεων, ερμηνευόμενων υπό το φως και της αιτιολογικής έκθεσης του μνησθέντος νεώτερου νόμου 4608/2019 επί της παρ. 3 του άρθρου 33 αυτού, προκύπτει η δυνατότητα των αναθετουσών Αρχών να ζητήσουν την παράταση ισχύος των προσφορών και, συνακόλουθα των εγγυητικών επιστολών συμμετοχής, μετά τη λήξη της ισχύος των προσφορών, προκειμένου να μην ματαιώνονται διαδικασίες εξαιτίας της εν λόγω παράλειψης.

22. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, μετά την ορθή διαπίστωση με την προσβαλλόμενη πράξη ότι είχε λήξει η ισχύς των προσφορών και των εγγυητικών επιστολών των διαγωνιζομένων, η Ο.Ε. του Δήμου εξέδωσε την απόφαση, με την οποία, αφ' ενός διαπίστωσε ότι η

συνέχιση του διαγωνισμού εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, και αφ'ετέρου προσκάλεσε τις δύο εταιρείες που συμμετείχαν στο τελευταίο στάδιο του διαγωνισμού, ήτοι την εταιρεία και την εταιρεία να προβούν σε παράταση της ισχύος των προσφορών τους για χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών και να ανανεώσουν τη διάρκεια ισχύος των εγγυητικών επιστολών συμμετοχής για τριάντα (30) ημέρες πέραν της παρατεινόμενης ισχύος των προσφορών τους. Στην πρόσκληση αυτή ανταποκρίθηκαν αμφότερες, η μεν πρώτη παρατείνοντας την ισχύ της προσφοράς της έως τις 30.11.2022 και της εγγυητικής επιστολής της για 30 επιπλέον ημέρες, η δε δεύτερη παρατείνοντας την ισχύ της προσφοράς της έως τις 7.6.2022 και της εγγυητικής επιστολής της για 30 επιπλέον ημέρες. Συνεπώς, όπως βασίμως προβάλλεται με την προσφυγή και την υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση, το σχετικό ζήτημα που έθεσε η προσβαλλόμενη έχει πλέον νομίμως εκλείψει.

23. Τέλος, η Επίτροπος αναφέρει στην προσβαλλόμενη πράξη ότι στην προσκομισθείσα ενώπιόν της 6774/26.10.2021 βεβαίωση του Δημάρχου περί εκκρεμών ενδίκων βοηθημάτων και μέσων, διαλαμβάνεται ότι εκκρεμεί ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης η εκδίκαση της .../8.3.2021 αίτησης ακύρωσης της εταιρείας, η συζήτηση της οποίας προσδιορίστηκε για τις 18 Νοεμβρίου 2021.

24. «Στο άρθρο 105 παρ 3 του προμνησθέντος ν. 4412/2016, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, προβλέπεται ότι «Τα έννομα αποτελέσματα της απόφασης κατακύρωσης και ιδίως, η σύναψη της σύμβασης επέρχονται εφόσον και όταν συντρέξουν σωρευτικά τα εξής: α) αα) σε συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης προδικαστικής προσφυγής ή σε περίπτωση άσκησης, παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης αίτησης αναστολής κατά της απόφασης της Α.Ε.Π.Π. και σε περίπτωση άσκησης αίτησης αναστολής κατά της Α.Ε.Π.Π, εκδοθεί απόφαση επί της αίτησης, με την επιφύλαξη της χορήγησης προσωρινής διαταγής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 372». Στη δε παρ. 4 του άρθρου 372 του ίδιου νόμου, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο για την εξεταζόμενη περίπτωση χρόνο, προβλέπεται ότι «Η άσκηση

αναστολής κωλύει τη σύναψη σύμβασης, εκτός εάν με την προσωρινή διαταγή ο αρμόδιος δικαστής αποφανθεί διαφορετικά». Από τις προδιαληφθείσες ρυθμίσεις συνάγεται κατ' αντιδιαστολή ότι η ύπαρξη εκκρεμούς αίτησης ακύρωσης κατά τον χρόνο υποβολής της σύμβασης σε προσυμβατικό έλεγχο δεν κωλύει τη σύναψή της για τον λόγο αυτό.

25. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι κατά της απόφασης της Ο.Ε του Δήμου με την οποία εγκρίθηκε το από 26.1.2020 Πρακτικό της Επιτροπής αξιολόγησης και βαθμολόγησης των προσφορών, η λαβούσα τη χαμηλότερη βαθμολογία εταιρεία άσκησε ενώπιον της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (Α.Ε.Π.Π.) την με αριθμ. κατάθεσης ΓΑΛ/29.12.2020 προδικαστική προσφυγή, η οποία απερρίφθη με την απόφαση αυτής. Κατά της απορριπτικής αυτής απόφασης η ίδια εταιρεία υπέβαλε αίτηση αναστολής ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, οποία απερρίφθη με την .../13.5.2021 απόφαση του εν λόγω Δικαστηρίου. Εν συνεχεία ασκήθηκε η ../8.3.2021 αίτηση ακυρώσεως της αυτής εταιρείας ενώπιον του ιδίου Δικαστηρίου, η συζήτηση της οποίας προσδιορίστηκε για τις 18 Νοεμβρίου 2021.

26. Με αυτά τα πραγματικά δεδομένα, και εν όψει των εκτιθέμενων στη σκέψη 24, η εκκρεμοδικία ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης της αιτήσεως ακυρώσεως της δεύτερης μειοδότης εταιρείας δεν στοιχειοθετεί διακωλυτικό λόγο υπογραφής της σύμβασης, όπως βασίμως ισχυρίζονται συναφώς ο προσφεύγων και η παρεμβαίνουσα.

27. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, και εφόσον δεν διαπιστώνεται, κατά το ανωτέρω αιτιολογικό, άλλη ουσιώδης πλημμέλεια της διαδικασίας ανάθεσης, πέραν της μη έκδοσης απόφασης έγκρισης πολυετούς υποχρέωσης για το σύνολο της προϋπολογισθείσας δαπάνης, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος προαίρεσης, το Δικαστήριο κρίνει, χάριν οικονομίας της διαδικασίας, ότι δεν κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης υπό τον όρο έκδοσης της ελλείπουσας απόφασης έγκρισης πολυετούς υποχρέωσης.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την με Α.Β.Δ. προσφυγή του Δήμου
..... και την υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση της εταιρείας με την
επωνυμία «.....»
.....».

Ανακαλεί την προσβαλλόμενη Πράξης της Επιτρόπου του
Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Περιφερειακή Ενότητα

Αποφαίνεται υπέρ της σύναψης του υποβληθέντος προς έλεγχο σχεδίου
σύμβασης μεταξύ του αναθέτοντος Δήμου και της αναδειχθείσας
αναδόχου «.....»
.....», υπό τον όρο έκδοσης απόφασης έγκρισης πολυετούς
υποχρέωσης για το σύνολο της προϋπολογισθείσας δαπάνης,
συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος προαίρεσης.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε σε τηλεδιάσκεψη, στις 11 Ιανουαρίου 2022.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΕΥΠΡΑΞΙΑ ΔΗΜΟΛΙΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

Δημοσιεύθηκε δε σε δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριο του Δευτέρου
Τμήματος του Δικαστηρίου, στις 8 Φεβρουαρίου 2022.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ANNA ΛΙΓΩΜΕΝΟΥ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ